

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Державна установа «Інститут досліджень науково-технічного
потенціалу і історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

За редакцією академіка НАН України В.Л. БОГДАНОВА
і професора Б.А. МАЛІЦЬКОГО

Електронне видання

КИЇВ
АКАДЕМПЕРІОДИКА
2025

Авторський колектив:

В.Л. Богданов, Б.А. Маліцький, Г.О. Андрощук,
О.В. Васильєва, І.Ю. Єгоров, О.В. Живага, І.А. Жукович,
В.А. Журавель, І.В. Кривцун, О.Н. Кубальський,
В.І. Луговий, О.А. Мех, З.О. Попович, О.С. Попович,
І.Ю. Регейло, Л.В. Рижко, В. Урсаки

Рецензенти:

В.І. ТЕРЕХОВ, д-р екон. наук, проф. Університет «КРОК», Київ
Н.В. ХАМИТОВ, чл.-кор. НАН України, д-р філос. наук, проф.
Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, Київ
І.В. ЯЩИШИНА, д-р екон. наук, проф. Кам'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський

**Рекомендовано до друку Вченою радою ДУ «Інститут досліджень
науково-технічного потенціалу і історії науки ім. Г.М. Доброва
НАН України» (протокол № 11 від 02.06.2025)**

**Теорія і практика оцінювання результатів наукових дос-
ліджень у сучасних реаліях:** кол. моногр. / [Богданов В.Л., Жура-
вель В.А., Кривцун І.В. та ін.]; за ред. В.Л. Богданова, Б.А. Маліцького;
передмова А.Г. Загороднього. — Київ: Академперіодика, 2025. — 258 с.

ISBN 978-966-360-543-2

Оцінювання результатів наукових досліджень постійно перебуває в полі зору науковців різних країн. Проблема ефективності оцінювання спричинена невідповідністю методів оцінювання, які ґрунтуються передусім на кількісних показниках публікаційної активності, потребам визначення якості та соціально-економічного впливу результатів наукових досліджень як підстави для справедливого розподілу фінансування між учасниками науково-дослідного процесу. Для України ця проблема набула особливої актуальності у зв'язку з інтеграцією до глобальних науково-дослідних мереж, а також із необхідністю протидії російській збройній агресії та майбутньої відбудови національної економіки.

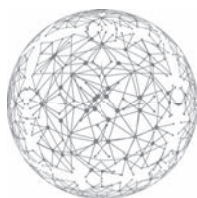
Монографія стане корисним і цікавим джерелом інформації для науковців, викладачів, працівників органів управління наукою, аспірантів і студентів.

УДК 001.818:001.891

ISBN 978-966-360-543-2

© ДУ «Інститут досліджень науково-технічного
потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва
НАН України», 2025

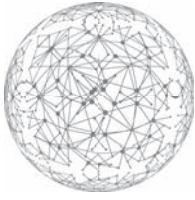
© Академперіодика, оформлення, 2025

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА (А.Г. Загородній)	5
РОЗДІЛ 1	Досвід і проблеми оцінювання ефективності роботи наукових установ і проєктів в Україні та за кордоном	7
	1.1. Дієвий інструмент підвищення рівня та актуальності наукових досліджень у Національній академії наук України (В.Л. Богданов)	7
	1.2. Державна атестація наукових установ України: правові, організаційні та методичні проблеми (В.А. Журавель)	16
	1.3. Концептуальні засади системи оцінювання ефективності діяльності наукових установ НАН України у контексті наукової спадщини академіка Бориса Патона (І.В. Кривіцун)	21
	1.4. Управління наукою та оцінювання наукової діяльності у Молдові (В. Урсаки)	29
	1.5. Експертна функція науки: досвід Національної академії наук України та зарубіжних наукових установ (О.Н. Кубальський)	40
	1.6. Оцінювання науки, оцінювання в науці: проблема врахування закономірностей розвитку (В.І. Луговий, І.Ю. Регейло)	51
	1.7. Еволюція підходів до оцінювання ефективності діяльності наукових організацій (І.Ю. Єгоров, І.А. Жукович)	62

Методологічні та організаційні аспекти оцінювання наукових результатів	71
2.1. Деякі питання теорії та практики оцінювання наукових результатів (<i>Б.А. Маліцький</i>)	71
2.2. Міжнародні рейтинги інноваційної діяльності країн: ризики необ'єктивності методології оцінювання (<i>О.В. Васильєва</i>)	83
2.3. Аналітика інтелектуальної власності як інструмент оцінювання результатів наукових досліджень (<i>Г.О. Андрощук</i>)	93
2.4. Трансформація підходів до визначення впливу науки на суспільство (<i>Л.В. Рижко, О.В. Живага</i>)	109
2.5. Колективне оцінювання наукових результатів і перспектив науково-технологічного розвитку (<i>О.С. Попович, З.О. Попович</i>)	119
ПІСЛЯМОВА (<i>О.А. Мех</i>)	125
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	129

2.2. МІЖНАРОДНІ РЕЙТИНГИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН: РИЗИКИ НЕОБ'ЄКТИВНОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ

О.В. Васильєва

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю більш глибокого розуміння особливостей інноваційної діяльності України у період воєнного стану та післявоєнного відновлення. Війна в Україні спричинила не лише фізичні руйнування інфраструктури та людських ресурсів, а й серйозно вплинула на інноваційну сферу, зокрема на виконання науково-технічних досліджень, розвиток технологічних стартапів, підприємництва та загальну інноваційну активність. Ці фактори потребують детального дослідження для визначення механізмів підтримки інновацій і технологічного відновлення в повоєнний період.

Особливе значення має потреба у створенні та реалізації інноваційних моделей, здатних адаптуватися до мінливих умов і сприяти відновленню не тільки матеріальної, а й інтелектуальної інфраструктури країни. Водночас наукове середовище потребує нових методів оцінювання ефективності інновацій у реальних умовах України, зокрема в контексті міжнародних рейтингів, які не завжди адекватно відображають ситуацію в країнах, що перебувають в умовах кризи або післявоєнного відновлення.

Постановка проблеми полягає в тому, що традиційні методи оцінювання інноваційної діяльності, зокрема з використанням міжнародних індексів, не завжди можуть точно відобразити реальну картину інноваційного розвитку, особливо в умовах війни чи післявоєнного відновлення. Це ставить під сумнів їхню корисність для прийняття ефективних управлінських рішень щодо науково-інноваційної політики. Важливо розробити адаптовані методології для оцінювання інновацій, які б краще відповідали реаліям післявоєнного відновлення, враховуючи обмеження в статистичних даних і нестабільність соціально-економічного середовища.

Вітчизняні науковці розглядають міжнародні стандарти оцінювання науки та інновацій з урахуванням останніх методологічних змін, роблячи акцент на показниках результативності науково-технічної та інноваційної

діяльності, що відображають ефективність функціонування національної інноваційної системи загалом [1, 2]. Зарубіжні вчені, досліджуючи міжнародні рейтингові системи оцінювання інноваційної діяльності країн, намагаються побачити закономірності та виявити проблеми рейтингування [3, 4]. Але вивчення проблеми потребує більшої об'єктивності та врахування українських реалій.

Новизна дослідження полягає в комплексному аналізі міжнародних рейтингів інноваційної діяльності країн з акцентом на ризики необ'єктивності методології її оцінювання. Відмінність від попередніх досліджень полягає у тому, що автором здійснено детальний розгляд рейтингових систем, рекомендованих Міністерством економіки України, з виявленням їх суб'єктивності та неповноти. Авторський внесок полягає в критичному аналізі наявних методик оцінювання інноваційної діяльності, що дає змогу виявити ключові проблеми й недоліки в її оцінках, отримуваних міжнародними організаціями. Це може стати основою для визначення напрямів удосконалення методології на основі теоретичних і практичних досліджень, спрямованих на покращення точності оцінок.

З початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України перед науковою спільнотою постали численні виклики, які суттєво ускладнили дослідження науково-технічного та інноваційного розвитку. Однією з ключових перешкод стало фізичне знищення або пошкодження об'єктів наукової інфраструктури — університетів, лабораторій, дослідницьких центрів, що спричинило втрату матеріально-технічної бази, необхідної для повноцінної наукової діяльності.

Важливим фактором, що негативно вплинув на науковий процес, стала масова міграція кваліфікованих кадрів як за кордон, так і в межах України, у зв'язку з необхідністю евакуації із зон активних бойових дій. Це призвело до втрати сталих наукових колективів, дезорганізації роботи наукових шкіл і припинення низки перспективних дослідницьких проєктів.

Окрім того, відбулося суттєве скорочення державного фінансування науки внаслідок зміни пріоритетів бюджетної політики і спрямування коштів на потреби безпеки, оборони та гуманітарної підтримки населення. Це унеможливило або значно ускладнило отримання грантів, проведення конкурсів для отримання фінансування досліджень, а також оновлення наукового обладнання.

На окрему увагу заслуговує вплив війни на міжнародну наукову співпрацю України. Попри активізацію підтримки з боку західних партнерів, вітчизняні науковці зіткнулися з втратою налагоджених партнерських зв'язків, зокрема з науковими установами країн, які більше не визнаються безпечними для співпраці. Обмежений доступ до міжнародних баз даних, дослідницьких мереж та інструментів аналізу ускладнив проведення високоякісних досліджень.

Суттєвою перешкодою стала також відсутність повної, достовірної та своєчасної статистичної інформації, необхідної для якісного аналізу науково-технічного потенціалу. Внаслідок воєнних дій державна статистична система зазнала обмежень у збиранні та оновленні даних, особливо в регіонах, де ведуться бойові дії, і на тимчасово окупованих територіях. Це призвело до розриву в безперервності моніторингу інноваційної діяльності, що унеможливлює порівняльний аналіз у динаміці та формування обґрунтованих стратегічних рішень.

Показовим є той факт, що Державна служба статистики України лише 23 жовтня 2024 року опублікувала чергову статистичну інформацію у розділі «Наука, технології та інновації», яка охоплює дані за 2021—2023 рр.¹ У супровідній інформації вказано, що дані сформовано на основі фактично поданих підприємствами звітів, а це свідчить про неповноту та потенційну вибірковість інформації. Така ситуація унеможливлює створення цілісної картини інноваційного розвитку країни, порівняння довгострокової динаміки, формулювання обґрунтованих висновків для стратегічного планування. Це значно ускладнює емпіричну верифікацію гіпотез, розроблення моделей прогнозування, оцінювання ефективності інституційної політики в галузі науки і технологій. Отже, брак актуальних і репрезентативних статистичних даних є одним із ключових чинників, що обмежують аналітичні можливості дослідників і знижують якість науково обґрунтованих рішень щодо управління інноваційним розвитком.

На цьому тлі особливої ваги набувають міжнародні рейтинги, в яких Україна представлена як об'єкт порівняльного оцінювання інноваційного потенціалу, інституційної спроможності та ефективності інноваційної політики. Всебічну характеристику дають індикативні інструменти: Глобальний індекс інновацій, Інноваційний індекс агентства *Bloomberg*, Зведений інноваційний індекс, Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів, Світовий рейтинг конкурентоспроможності, Індекс ефективності переходу до сталого розвитку. Кожен із них ґрунтується на різній методології, що включає як кількісні показники (витрати на НДДКР, кількість патентів, стартапів, публікацій тощо), так і якісні оцінки (інституційна стабільність, наявність людського капіталу, державна підтримка інновацій тощо).

Логічно очікувати, що джерелом систематизованої інформації про стан національної інноваційної системи є офіційні урядові портали, зокрема сайт Міністерства економіки України. Однак аналіз опублікованих матеріалів показує, що серед інформації про інноваційну діяльність переважають саме матеріали міжнародних рейтингів та оглядів. Наприклад, подано лише окремі результати Глобального інноваційного індексу, Субрегіональ-

¹ Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 27.10.2024).

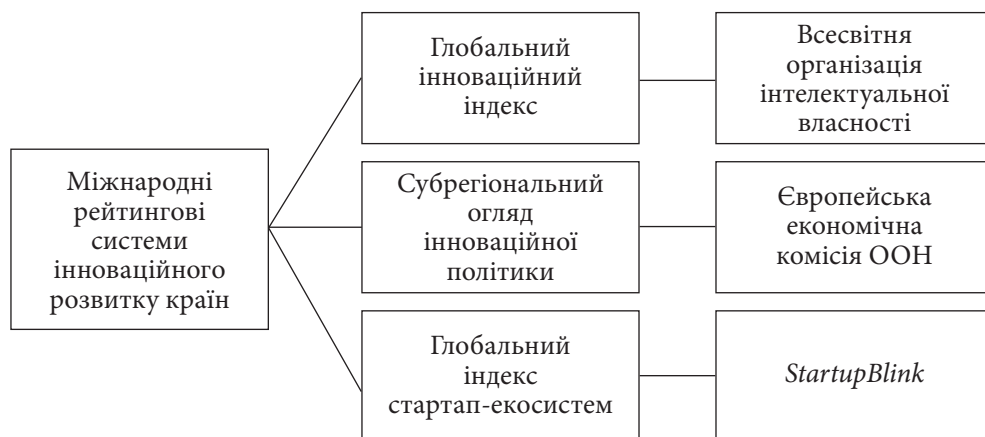

Рис. 1. Міжнародні рейтингові системи інноваційного розвитку країн
Джерело: [2].

ного огляду інноваційної політики, а також Глобального індексу стартап-екосистем (рис. 1) ². Водночас відсутня детальна аналітика внутрішніх процесів, національних пріоритетів інноваційної політики, бар'єрів для інноваційного розвитку, що вкотре підкреслює дефіцит структурованих національних даних.

Отже, в умовах воєнного стану спостерігається асиметрія між міжнародними оцінками України в глобальних рейтингах і фактичною ситуацією у сфері науки, технологій та інновацій, яка не має адекватного статистичного й аналітичного підтвердження з боку національних інституцій. Це ускладнює можливості як для внутрішнього стратегічного планування, так і для забезпечення прозорої комунікації з міжнародними партнерами та інвесторами в інноваційній сфері.

Найбільш впливовим і поширеним міжнародним рейтингом є Глобальний інноваційний індекс (*Global Innovation Index, GII*), методологія якого ґрунтується на комплексному підході до оцінювання інноваційної спроможності країн світу. *GI* використовують як аналітичний інструмент міжнародні організації, уряди і дослідники. Загальний бал країни формується як просте середнє значення двох субіндексів: «Вхідні інновації» (*Innovation Input Sub-Index*) та «Інноваційні результати» (*Innovation Output Sub-Index*). Перший складається з п'яти елементів: інституційне середовище, людський капітал і дослідження, інфраструктура, розвиток ринку, розви-

² Інформаційні матеріали щодо стану інноваційної діяльності. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=informatsiiniimaterialischodostanuinnovatsiinoi-diialnosti> (дата звернення: 27.10.2024).

ток бізнесу. Другий — із двох елементів: результати знань і технологій, результати творчої діяльності. Кожен із семи елементів містить кілька підпоказників, що відображають окремі аспекти інноваційної системи — як кількісні, так і якісні. У 2024 р. для розрахунку *GII* використано 78 показників, що охоплюють найрізноманітніші напрями — від кількості наукових публікацій, витрат на НДДКР, реєстрації патентів і створення стартапів до імпорту високотехнологічної продукції, активності онлайн-контенту та державної політики щодо регулювання інновацій.

Незважаючи на методологічну комплексність і широке міжнародне визнання, *GII* не позбавлений низки об'єктивних недоліків, які викликають сумніви щодо його повної релевантності для оцінювання інноваційного розвитку окремих країн, особливо тих, що перебувають у кризових або нестабільних умовах.

Згідно зі звітом *GII* за 2024 рік Україна посіла 60 місце серед 133 країн світу, розмістившись між Росією (59 місце) та Колумбією (61) з мінімальними відмінностями у загальних балах: на 0,2 пункти менше за Росію і на 0,3 більше за Колумбію. Формально така позиція свідчить про відносну стабільність України у глобальному інноваційному середовищі, однак у разі глибшого аналізу виникають питання щодо адекватності такого порівняння (табл. 1).

Наприклад, у «країнах-сусідах» України за рейтингом *GII* суттєво відрізняються базові соціально-економічні параметри, які безумовно впливають на загальний інноваційний потенціал:

Таблиця 1. Позиція України згідно з рейтингом Глобального інноваційного індексу 2024 р.

Країна	Ранг <i>GII</i> 2024	Ранг за результатами	Ранг за ресурсами	Рівень доходу	Регіон	Населення (млн)	ВВП (ППС), млрд дол.	ВВП на душу населення (ППС), дол.
РФ	59	56	76	Вище середнього	Європа	145.8	5,056.5	35,310
Україна	60	54	78	Нижче середнього	Європа	37.7	474.8	14,304
Колумбія	61	62	65	Вище середнього	Латинська Америка та Кариби	52.3	1,016.1	19,482

Джерело: Global Innovation Index 2024. URL: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/en/> (дата звернення: 28.10.2024).

• ВВП (за ПКС) на душу населення у 2024 р. становив, дол.: Україна — 14,304, Колумбія — 19,482, Росія — 35,310;

• чисельність населення, яка також враховується у методології *GII*, для України у звіті визначено як 37,7 млн осіб. Проте така оцінка викликає сумніви з огляду на повномасштабну війну, масову міграцію, внутрішнє переміщення, втрати населення, а також відсутність оновленого загального перепису в останні роки. Отже, реальна демографічна база для розрахунків залишається непідтвердженою і потенційно недостовірною.

Сумнівним видається і те, що Україна як країна з доходом нижче середнього знаходиться між країнами з доходом вище середнього. Тобто приналежність до певної групи за рівнем інноваційності економіки не явно впливає на загальний рейтинг *GII*. Якщо розглянути окремо показники субіндексів (табл. 2), то бачимо, що Колумбія, яка нижче від України у рейтингу, не має помаранчевих позначок, тобто за жодним із показників не має найгіршої позиції, на відміну від України та Росії. Найкращим в Україні виявляється показник «Результати знань і технологій».

Приклади з табл. 2 ілюструють головну методологічну вразливість рейтингу *GII*: він побудований на даних, які подають міжнародним інституціям уряди або іноземні аналітичні організації, часто без належної верифікації на національному рівні. В умовах війни, коли система офіційної статистики функціонує з перебоями, а частину критичних показників оцінюють за непрямыми джерелами або модельними прогнозами, такий метод оцінювання може створювати спотворену або надмірно оптимістичну картину.

У випадку України подібний підхід може призводити як до недооцінювання, так і до переоцінювання окремих аспектів інноваційного розвитку, що унеможливорює коректне використання *GII* як єдиного або ос-

Таблиця 2. Позиція України за окремими показниками субіндексів згідно з рейтингом Глобального інноваційного індексу 2024 р.

Країна	Загальний <i>GII</i>	Інституції	Людський капітал і дослідження	Інфраструктура	Розвиненість ринку	Розвиненість бізнесу	Знання і технологічні результати	Креативні результати
РФ	59	126	39	76	57	53	52	53
Україна	60	107	54	82	85	45	34	68
Колумбія	61	80	87	64	70	42	61	66

Джерело: Global Innovation Index 2024. URL: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/en/> (дата звернення: 28.10.2024).

новного інструменту формування державної інноваційної політики. Це також ставить під сумнів доцільність порівняння України з країнами, де статистична звітність є стабільною, повною та не зазнає політичного або воєнного впливу.

З цього погляду особливої актуальності набуває проблема достовірності та повноти національної звітності, яка надходить до міжнародних інституцій. Наявні прогалини в національній статистиці, як зазначено раніше, можуть призводити до зниження точності позиціонування України у світових рейтингах, що впливає як на інвестиційну привабливість, так і на міжнародну наукову співпрацю.

Розробники *GII* заявляють, що *GII* охоплює велику кількість показників і є важливим інструментом оцінювання інноваційного потенціалу країн, натомість не беруть до уваги значну кількість його недоліків:

- суб'єктивність даних: частина показників ґрунтується на опитуваннях і експертних оцінках, що може призводити до суб'єктивності результатів;
- неоднорідність показників: *GII* включає різні категорії та показники, які можуть мати різну вагу в різних країнах, що ускладнює порівняння;
- обмежене охоплення: деякі аспекти інноваційної діяльності, як-то соціальні інновації або екологічні фактори, можуть бути недостатньо представлені;
- вплив економічних умов: результати можуть бути спотворені впливом економічних криз чи інших зовнішніх факторів, які не завжди відображають реальний інноваційний потенціал;
- залежність від даних: якість і доступність статистичних даних можуть варіюватися залежно від країни, що впливатиме на точність індексу;
- тенденція до усереднення: країни з дуже високими або низькими показниками можуть не отримувати адекватного відображення їхніх реальних інноваційних можливостей через згладжування даних.

Ці недоліки свідчать, що *GII* слід використовувати як один із багатьох інструментів оцінювання інноваційного потенціалу країн, а не як єдине джерело істини.

Ще одним джерелом міжнародного оцінювання інноваційного потенціалу України, за рекомендацією Міністерства економіки України³, є Субрегіональний огляд інноваційної політики (*Sub-regional Innovation Policy Outlook, IPO*), здійснюваний Європейською економічною комісією ООН з 2020 р. у шести країнах Східної Європи та Кавказу: Вірменії, Азербайджані, Білорусі, Грузії, Молдові та Україні⁴. Проект *IPO* в цьому регіоні позиціонують як такий, що сприяє досягненню Цілей сталого розвитку шляхом удоскона-

³ Інформаційні матеріали...

⁴ Innovation Policy Outlook. URL: <https://unece.org/innovation-policy-outlook-ipo> (дата звернення: 30.10.2024).

лення інституцій, механізмів і процесів, відповідальних за інноваційну політику, а також створення аналітичної бази для міжнародних порівнянь.

Оцінювання ґрунтується на 50 показниках, згрупованих за трьома елементами: інноваційне управління, інструменти політики для сприяння інноваціям, процес інноваційної політики. Ці елементи, на відміну від *GII*, пов'язані не з результативністю чи ефективністю інновацій, а радше з якісними характеристиками інституційної спроможності та політичного циклу. Варто зазначити, що більшість показників мають якісний або умовно-кількісний характер, а це створює ризики для об'єктивності й порівнюваності між країнами.

Ключовим моментом є те, що необхідні для оцінювання анкети заповнюють у формі самооцінки державні органи влади, координовані національним урядовим пунктом, і дублює група Європейської економічної комісії ООН за участі місцевих незалежних експертів. Проте відсутність єдиної обов'язкової верифікаційної процедури чи незалежного аудиту даних викликає обґрунтовані сумніви щодо об'єктивності підсумкових оцінок, особливо для країн із низьким рівнем політичної прозорості, де існує спокуса демонструвати завищені результати або уникати критики.

Крім того, проблемним аспектом є використання однакових методологічних інструментів для країн із суттєво відмінними політичними системами, рівнем цифровізації, науково-технічного розвитку, обсягом ВВП і ресурсів, що дедалі більше ускладнює інтерпретацію результатів і формує підґрунтя для методологічної необ'єктивності.

У випадку України, яка перебуває у стані повномасштабної війни і значного зовнішньополітичного тиску, ефективне функціонування інноваційної системи та взаємодія між інституціями об'єктивно зазнають деструктивного впливу. Проте за результатами *IPO* ця ситуація може бути недостатньо врахованою, оскільки самооцінка й анкетування не дають змоги повною мірою виявити та проаналізувати реальні виклики, з якими стикається система управління інноваціями в кризовий період.

Отже, *IPO*, так само як і *GII*, потребує критичного переосмислення щодо точності, репрезентативності та методологічної адаптивності до специфіки країни, особливо в умовах форс-мажорних обставин, як-то війна, гібридні загрози чи втрати інституційного потенціалу.

Ще одним показником стану інноваційної діяльності України є Глобальний індекс стартап-екосистем (*Global Startup Ecosystem Index, GSEI*)⁵. У 2024 р. Україна посіла 46 місце серед 100 країн у *GSEI* від *StartupBlink*, піднявшись на три позиції порівняно з попереднім роком. Київ як головний центр стартап-активності посів 75 місце серед 1000 міст, а Львів, Харків, Одеса, Тернопіль і Дніпро також увійшли до цієї тисячі⁶.

⁵ Інформаційні матеріали...

⁶ The Startup Ecosystem of Ukraine. URL: https://www.startupblink.com/startup-ecosystem/ukraine?utm_source=chatgpt.com&page=1 (дата звернення: 30.10.2024).

Хоча ці результати можуть свідчити про позитивні тенденції в розвитку української стартап-екосистеми, варто критично оцінити методологію GSEI, яка використовує комбінацію кількісних і якісних показників, включаючи кількість стартапів, рівень інвестицій та наявність інфраструктури. Проте значна частина даних ґрунтується на відкритих джерелах, як-то *Crunchbase*, *Meetup* і *SEMrush*, що може призводити до неповноти або застарілості інформації⁷.

Особливо актуальним є питання достовірності даних в умовах повномасштабної війни в Україні. Відсутність повної статистики та обмежений доступ до актуальної інформації можуть впливати на точність оцінок. Знову ж таки, використовуваний у GSEI показник населення України становить 37,7 млн осіб. Окрім того, ця методологія не завжди враховує специфіку регіонального розвитку. Наприклад, значне зростання позицій Харкова і Львова може бути результатом активності окремих стартапів або ініціатив, але не завжди відображає загальний стан інноваційної екосистеми в цих містах.

Отже, хоча GSEI від *StartupBlink* надає цінну інформацію про розвиток стартап-екосистем, його результати слід розглядати з урахуванням обмежень методології та національної специфіки. Для формування об'єктивної картини необхідно доповнювати ці дані національними дослідженнями й аналітичними матеріалами, що враховують реалії інноваційного середовища України.

Війна в Україні значно вплинула на науково-інноваційну діяльність, зокрема внаслідок знищення наукової інфраструктури, втрати кваліфікованих кадрів, скорочення фінансування досліджень та обмеження міжнародної співпраці. Ці фактори створюють серйозні перешкоди для здійснення наукових досліджень і оцінювання інноваційної діяльності. Іншим важливим викликом є відсутність достовірної та своєчасної статистичної інформації, що значно ускладнює якісний аналіз інноваційного потенціалу країни і міжнародні порівняння.

Міжнародні рейтинги, як-то Глобальний інноваційний індекс, можуть бути корисними для загального оцінювання інноваційної спроможності країни, проте вони не завжди адекватно відображають реальну ситуацію, особливо в умовах війни та нестабільності. Недоліки методології, зокрема суб'єктивність деяких показників і залежність від доступності статистичних даних, ставлять під сумнів повну релевантність таких рейтингів для оцінювання України в кризових умовах. Використання стандартних методологій оцінювання інноваційного потенціалу країн, що перебувають у суттєво відмінних соціально-економічних і політичних умовах, підвищує ризики методологічної необ'єктивності.

⁷ The Global Startup Ecosystem Index Report 2024. URL: https://lp.startupblink.com/report/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 30.10.2024).

Подальші дослідження включатимуть розроблення нових методологій оцінювання інноваційної діяльності в країнах, що перебувають у кризових умовах. Одним із ключових напрямів є вдосконалення національних систем збирання статистичних даних, зокрема у науково-технологічній сфері, що дасть змогу підвищити точність міжнародних рейтингів і забезпечити більш обґрунтовані рішення щодо інноваційної політики. Важливим аспектом є усвідомлення ролі міжнародних рейтингів, оскільки вони можуть впливати на інвестиційну привабливість країни та її міжнародну співпрацю, однак не завжди відображають реальні умови для інновацій. Окрім того, важливо проводити міждисциплінарні дослідження, які б враховували не тільки кількісні показники, а й якісні характеристики, як-то соціальна, політична та економічна адаптація інновацій у кризових умовах.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Індикатори науки та інновацій: міжнародні стандарти та практика їх використання в Україні / за ред. І.Ю. Єгорова; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2016. 156 с.
2. Крилов Д.В. Аналіз рейтингового оцінювання розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.8>
3. Kun-Huang H., Tiffany Hui-Kuang Y. Analysis of Global Innovation Index by structural qualitative association. *Technological Forecasting and Social Change*. 2022. Vol. 182. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121850>
4. Muhammad H.N., Sen Zh. Evaluating innovative factors of the global innovation index: A panel data approach. *Innovation and Green Development*. 2024. No. 3. <https://doi.org/10.1016/j.igd.2023.100096>